

**ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
ΠΕΝΤΑΠΟΛΕΩΣ ΤΟΥ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΥ ΚΑΙ
ΜΕΓΑΛΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ**

**ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ
ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ**

Κεφάλαιον Γ'

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΟΣ ΕΝ ΤΗ ΙΕΡΑΡΧΙΑ

⟨1⟩. Περὶ τῆς ἰσότητος τῶν ἐπισκόπων.

Οἱ ἐπίσκοποι εἰσὶν πρὸς ἀλλήλους ἴσοι, διότι λαμβάνουσι ἀμέσως παρ' αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ τὴν ἐξουσίαν. Κατὰ τὴν χειροτονίαν αὐτῶν ἐπιφοιτᾷ αὐτὸ τὸ πανάγιον Πνεῦμα καὶ ἀναδεικνύει
5 αὐτοὺς ἐπισκόπους. Καὶ αὐτοὺς τοὺς πρῶτους τῆς Ἐκκλησίας ἐπισκόπους, τοὺς Ἀποστόλους, τὸ πανάγιον ἀνέδειξε Πνεῦμα ἐπιφοιτήσαν αὐτοῖς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς. Ἐπειδὴ δὲ τὸ Πνεῦμα ἐπιφοιτήσαν ἐπεχύθη ἐπὶ πᾶσι οὐχὶ δὲ ἐπὶ μόνῳ τῷ Πέτρῳ, ἔπεται ὅτι πάντες οἱ Ἀπόστολοι ἐξ ἴσου ἀνεδείχθησαν
10 ἐπίσκοποι καὶ ποιμένες τῆς ποιμένης τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἀφοῦ δὲ πάντες εἰσὶν ἐξἴσου χειροτονημένοι καὶ ποιμένες τῆς μιᾶς ποιμένης, ἄρα καὶ συνεπίσκοποι καὶ πρὸς ἀλλήλους ἴσοι.

Ἡ ἰσότης τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος μαρτυρεῖται καὶ ἐκ τῆς ἐξἴσου πρὸς τοὺς Ἀποστόλους δοθείσης δωρεᾶς τοῦ ἁγίου Πνεύματος διὰ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος¹ καὶ διὰ τοῦ ἐμφυσηματος καὶ ἐκ τῆς κοινῆς πρὸς πάντας τοὺς Ἀποστόλους
15 δοθείσης ἐξουσίας τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν². Εἰ δὲ πάντες ἐξἴσου ἔλαβον, πάντες τὴν αὐτὴν χάριν ἔχουσι καὶ δύναμιν καὶ ἐξουσίαν καὶ πρὸς ἀλλήλους εἰσὶν ἴσοι. Ἀφοῦ δὲ οἱ Ἀπόστολοι εἰσι πρὸς
20 ἀλλήλους ἴσοι, ἄρα καὶ οἱ ὑπ' αὐτῶν ἀναδειχθέντες ἐπίσκοποι καὶ οἱ διάδοχοι αὐτῶν. Ὅστε οὐδεμία ὑπεροχὴ διακρίνει τὸν Πέτρον τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων καὶ ἐπομένως οὐδ' οἱ ὑπὸ τοῦ Πέτρου ἀναδειχθέντες ἐπίσκοποι ὑπερέχουσι τῶν συνεπισκόπων αὐτῶν
τῶν ὑπὸ τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων προχειρισθέντων ἐπισκόπων.
25 Ὁ Μέγας Ἀρχιερεὺς, ὁ μένων εἰς τὸν αἰῶνα, προχειρίζεται κήρυ-

1. Πρβλ. Πράξ. 2, 2-4.

2. Πρβλ. Ἰω. 20, 22-23. Ματθ. 18, 18.

30 κας τοῦ θείου λόγου τοὺς Ἀποστόλους, ἀναδεικνύει αὐτοὺς ἐργά-
 τας τῆς θείας βουλῆς, ἀνατίθῃσιν αὐτοῖς τὴν διαιώνισιν τοῦ ἔργου
 τοῦ μυστηρίου τῆς ἀπολυτρώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ
 πέμπει ἀνὰ τὸν κόσμον ἅπαντα τὸ «εἰρήνη ὑμῖν»³, λέγων «κα-
 35 θῶς ἀπέσταλκέ με ὁ Πατήρ, καὶ γὰρ πέμπω ὑμᾶς. Καὶ τοῦτο εἶπὼν
 ἐνεφύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε Πνεῦμα ἅγιον. Ἐν τινῶν ἀ-
 φῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἂν τινῶν κρατῆτε, κεκρά-
 τηνται»⁴, καὶ «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτί-
 ζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ ἁγίου
 35 Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην
 ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συν-
 τελείας τῶν αἰώνων ἀμήν»⁵.

Ὁ Μέγας Ἀρχιερεὺς προχειρίζεται τοὺς Ἀποστόλους κήρυκας
 τοῦ θείου λόγου καὶ τίς ἰσχυρὸς ἵνα καθαιρέσῃ αὐτούς;

40 Ὁ Μέγας Ἀρχιερεὺς ἀναδεικνύει τοὺς Ἀποστόλους ἐργάτας ἰ-
 δίους καὶ τίς δύναται νὰ ὑποτάξῃ αὐτοὺς ὑφ' ἑαυτόν;

Ὁ Μέγας Ἀρχιερεὺς ἀνατίθῃσιν αὐτοῖς τὸ μέγα ἔργον τῆς ἀ-
 πολυτρώσεως καὶ τίς δύναται νὰ ἀφαιρέσῃ τοῦτο αὐτοῖς;

45 Ὁ Μέγας Ἀρχιερεὺς πέμπει τοὺς ἑαυτοῦ Ἀποστόλους ἀνὰ τὸν
 κόσμον ἅπαντα καὶ τίς ὁ ἀναποδίσων αὐτούς; Εἰ δὲ μηδεὶς πρὸς
 τοῦτο ἱκανός, πῶς μόνῳ τῷ ἐνί, τῷ Πέτρῳ, τὰ πάντα ἀπονέμον-
 ται, ἀφαιροῦνται δὲ παρὰ τῶν λοιπῶν; Εἰ δὲ καὶ χαίρουσι πάντες
 τὰ αὐτὰ χαρίσματα, διατί μόνῳ τῷ Πέτρῳ δίδονται; Ἀφοῦ δὲ τὸ
 ἔργον τῆς σωτηρίας διὰ πάντων τῶν Ἀποστόλων διενεργεῖτο,
 50 διατί μόνῳ τῷ Πέτρῳ ἀποδίδεται; Εἰ δὲ πρὸς πάντας δικαίως
 ἀποδίδεται, διαιώνίζεται δὲ διὰ τῶν διαδόχων ἀπάντων τῶν Ἀ-
 ποστόλων, διατί ἡ σωτηρία συγκλείεται ἐν μόνῳ τῷ ἐπισκόπῳ
 τῆς Ῥώμης τῷ θεωρουμένῳ διαδόχῳ τοῦ Πέτρου, ἀποκλείεται δὲ
 τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων τῶν διαδόχων τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων;
 55 Ἄλλ' ἐνῶ ὁ Πέτρος πηγὴ, ἐξ ἧς μόνῃς ἀναβλάσκει τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν,
 τότε πῶς ἐσώθησαν τὰ ἔθνη τὰ διὰ τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων πι-
 στεύσαντα; Οἱ τὴν ἀνισότητά μεταξὺ τῶν Ἀποστόλων εὐρίσκον-
 τες, εὐρίσκουσιν ἀνισότητά καὶ μεταξὺ τῶν ἐπισκόπων τῶν ἐκ
 τῆς αὐτῆς πηγῆς λαβόντων τὸ ὕδωρ τῆς χάριτος. Ἐνῶ ὁ Πέτρος,

3. Πῶβλ. Ἰω. 20, 19, 21, 26.

4. Ἰω. 20, 21-23.

60 κατὰ τὰς ἀποστολικὰς αὐτοῦ περιουσίας, πολλὰς συνέστησε χριστιανικὰς κοινότητας καὶ πολλοὺς προεχίρεισεν ἐπισκόπους, οἱ τοῦ πρωτεύου ὑπέρμαχοι καὶ ἐκ τούτων ἕνα ἐξαίρουσι καὶ τιθέασιν ὑπεράνω πάντων. Κατὰ τίνα λογικὴν; Κατὰ τί δίκαιον; Ἄγνωστον. Τὸ μέτρον, ᾧ ἐχρήσαντο ἐν τῇ καταμετρήσει τοῦ ἀξιώματος τῶν διαδόχων τοῦ ἀξιώματος τοῦ αὐτοῦ Ἀποστόλου.
65 Τὸ μέτρον τοῦτο κατεσκεύασεν ἢ τοῦ Βελλαρμίνου καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτῷ λογικῇ, ἥτις ὅμως ἐστὶ διάφορος τῆς λογικῆς τοῦ Ἀριστοτέλους.

Ἡ ἰσότης τοῦ Ἀποστολικοῦ ἀξιώματος ἐξάγεται καὶ ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ ἐνὸς θεμελίου λίθου καὶ τῆς μιᾶς οἰκοδομῆς ἐπὶ τῆς ὠκοδομημένης «τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου λίθου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν ᾧ πάντα ἡ οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὐξεται εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ, ἐν ᾧ καὶ ἡμεῖς συναρμολογοῦμεθα εἰς κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν πνεύματι»⁶. Εἰ οὖν ἡ οἰκοδομὴ μία καὶ ἐν τῷ θεμέλιον, οἱ δὲ Ἀπόστολοι, ὡς λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὡς σοφοὶ ἀρχιτέκτονες θεμελιώσων ἐπὶ τὴν πέτραν, τὸν θεμέλιον, τὸν Χριστόν, ἄλλος δὲ οἰκοδομῆ, ἥτοι ἄλλος ἐστὶν ὁ τὸ ἔργον τῆς οἰκοδομίας συντελών, ἥτοι ὁ Χριστός⁷, τότε πῶς ὁ εἰς τῶν Ἀποστόλων, ὁ Πέτρος, δύναται νὰ
75 θεωρηθῆ ἢ ὡς ὁ θεμέλιος λίθος ἢ ὡς ὁ μόνος ἀρχιτέκτων ἢ ὡς ὁ μόνος οἰκοδόμος; Κατὰ τί δὲ δικαίωμα τὸ ἀποκλειστικὸν τοῦτο προνόμιον παρέδωκε μόνῳ τῷ ἐπισκόπῳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης; Τοῦτο εἶναι ἡμῖν ἀκατάληπτον.

Ἐν τῇ Ἀποκαλύψει περιγράφονται τὰ τεῖχη τῆς ἁγῆς Ἰερουσαλήμ· ἐν τῷ ΚΑ' κεφ., ἐδαφ. 14 φέρονται τὰ ἐξῆς· «Καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχον θεμελίους δώδεκα καὶ ἐν αὐτοῖς ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου»⁸. Εἰ οὖν τὸ τεῖχος τῆς πόλεως τῆς θεμελιωθείσης ἐπὶ τοῦ θεμελίου λίθου τοῦ Χριστοῦ εἶχε θεμελίους δώδεκα καὶ ἐν αὐτοῖς ἦσαν γεγραμμένα τὰ ὀνόματα τῶν
90 δώδεκα Ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου, πῶς ἀξιοῦσιν ὅτι ἐπὶ μόνου τοῦ Πέτρου καὶ τῶν αὐτοῦ διαδόχων οἰκοδομεῖται ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ; Πῶς δὲ ἐὰν ἐπὶ μόνου τοῦ Πέτρου οἰκοδομηθῆ ἡ πόλις τοῦ μεγάλου βασιλέως, ἔχει δώδεκα θεμελίους λίθους καὶ ἐπ' αὐ-

6. Ἐφ. 2, 20-22.

7. Πρβλ. Α' Κορ. 3, 10-11.

8. Ἀποκ. 21, 14.

τῶν ἐπιγράφονται τὰ ὀνόματα τῶν δώδεκα Ἀποστόλων τοῦ Ἄρ-
 95 νίου; Εἰς ταῦτα μόνον οἱ περὶ τὸν Βελλαρμῖνον δύνανται νὰ ἀ-
 παντήσωσι στηριζόμενοι ἐπὶ τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τῆς νέας
 λογικῆς».

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐπηγγείλατο εἰπὼν πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ Ἀπο-
 στόλους· «ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης
 100 αὐτοῦ, καθήσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους κρίνοντας τὰς δώ-
 δεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ»¹⁰. Ἐκ τῆς ἐπαγγελίας ταύτης μόνῃ ἰσό-
 τῆς καταφαίνεται, οὐδεμία δὲ διάκρισις, ὥστε ἴσοι καὶ οἱ νῦν ἐπὶ
 γῆς ἐπισκοπικοὶ θρόνοι τῶν διαδόχων τοῦ ἀξιώματος αὐτῶν. Τὴν
 ἰσότητά μαρτυρεῖ τὸ παράδειγμα τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας. Ἡ ἐν
 105 Νικαίᾳ Σύνοδος, ἐν τῇ πρὸς Νεστόριον ἐπιστολῇ αὐτῆς, ἔγραφεν,
 ὅτι ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἰωάννης ἦσαν ἴσοι ἐν τῇ ἐξουσίᾳ, διότι ἀμφό-
 τεροι ἦσαν μαθηταὶ τοῦ Σωτῆρος. «Καὶ γοῦν Πέτρος τε καὶ Ἰω-
 ἀννης ἰσότητοι μὲν ἀλλήλοις, καθὼ καὶ ἀπόστολοι καὶ ἅγιοι μα-
 θηταὶ πλὴν οὐχὶ εἰς οἱ δύο»¹¹. Ἴδε ἐπιστολὴν Κυρίλλου πρὸς Νε-
 110 στόριον καὶ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Συνόδου. Καὶ ὁ θεῖος Κυπριανὸς
 τὸ αὐτὸ βεβαιοῖ εἰς τὴν πραγματείαν περὶ τῆς ἀπλότητος τῶν ἱε-
 ρέων· «Τοῦτό γε πάντες ἦσαν καὶ οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι, ὅπερ ἦν
 Πέτρος, τῇ ἴσῃ χάριτι καὶ δωρεᾷ κεκοσμημένοι τῆς τιμῆς καὶ τῆς
 ἐξουσίας»¹². Καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐ-
 115 αγγέλιον λέγει· «Ἐπειδὴ ἡμελλον τῆς οἰκουμένης τὴν ἐπιτροπὴν
 ἀναδέξασθαι, οὐκ ἔδει συμπεπλέχθαι ἀλλήλοις»¹³. Καὶ ἐν τῷ περὶ
 ἱερωσύνης λόγῳ λέγει, ὅτι τὰ πρόβατα αὐτοῦ τοῖς ἀξίοις Ἀπο-
 στόλοις ἐνεχείρισεν ὁ Χριστὸς, πληθυντικῶς εἰπὼν, οὐχὶ τῷ ἀξίῳ
 Ἀποστόλῳ ἐνικῶς¹⁴. Ὁ αὐτὸς ἐν τῇ ἰε' ὁμιλίᾳ αὐτοῦ εἰς τὸ κατὰ
 120 Ματθαῖον Εὐαγγέλιον λέγει· «Οὐ γὰρ τῆς Παλαιστίνης διδασκά-

9. Πρβλ. *Διδασκαλία περὶ τοῦ ἱεροῦ θρόνου τοῦ Ρώμης κατὰ τὴν γνώμην τῶν Φραν-
 κέζων*. Μεταφρασθεῖσα πρῶτον μὲν ἐκ τῆς Γαλλικῆς εἰς τὴν Ἰταλικήν, νῦν δὲ ἐκ τῆς
 Ἰταλικῆς εἰς τὴν ἡμετέραν ἀπλὴν διάλεκτον κατὰ Ἀ(γαπίου) Δ(οβέρδου), τύποις ἐκδο-
 θεῖσα, καὶ ἐπιμελῶς διορθωθεῖσα. Ἐν Πητρουπόλει τῆς Ρουσσίας 1765, σ. 83-86.

10. Ματθ. 19, 28.

11. Ἐπιστολὴ Κυρίλλου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας πρὸς Νεστόριον περὶ τῆς ἀκοινο-
 νησίας ε', Mansi 4, 1073D.

12. Cyprianus Carthagenensis, *De unitate ecclesiae* IV, PL 4, 500A.

13. Ἰωάννου Χρυσόστομου, Ἐπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Ἀπόστολον καὶ
 Εὐαγγελιστήν, Ὁμιλία ΠΗ', β', PG 59, 480.

14. Τοῦ ἰδίου, Περὶ ἱερωσύνης Β', α', PG 48, 632.

λους εἶναί φησιν, ἀλλὰ τῆς γῆς ἀπάσης»¹⁵.

Ἡ ἰσότης μαρτυρεῖται ἐξ αὐτῶν τῶν ἀποφάσεων τῶν Ἀποστόλων, λαμβανομένων πάντοτε ἀπὸ κοινοῦ καὶ ἐν συνδιασκέψει.

Οὐδαμοῦ φαίνεται ὅτι ὁ Πέτρος ἀπολύτως ἴρσο ἦτε, ἄνευ γνώμης
 125 τῶν λοιπῶν συνεπισκόπων του, ἐθέσπισε θέσπισμά τι ἀφορῶν τὰ
 τῆς Ἐκκλησίας πράγματα. Καὶ κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἐνὸς ἐκ
 τῶν δώδεκα Ἀποστόλων, τοῦ Μαθθία¹⁶, καὶ κατὰ τὴν ἀνάδειξιν
 τῶν ἑπτὰ διακόνων¹⁷, καὶ κατὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ζητήματος τῆς
 περιτομῆς τῶν ἐξ ἔθνῶν χριστιανῶν¹⁸, καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ κηρύ-
 130 γματος τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὰ ἔθνη¹⁹, καὶ τοὶ πάντες οἱ Ἀπόστο-
 λοι εἶχον λάβει τὴν ἐντολὴν παρὰ τοῦ Κυρίου, ὁ Πέτρος ὁμῶς
 φαίνεται δεχόμενος τὰς ἐντολὰς τῆς Συνόδου, ἥτοι τῆς Ἐκκλη-
 σίας ἀπάσης. Ἐντεῦθεν καὶ ὁ Πέτρος ἐκάλει τοὺς Ἀποστόλους
 καὶ διαδόχους τοῦ ἀξιώματος αὐτῶν πρεσβυτέρους καὶ ἐναντὸν
 135 συμπρεσβύτερον²⁰, τὴν ἰσότητα φανερῶν. Τοῦτο μαρτυρεῖται καὶ
 ἐκ τῆς ἐπικρατησάσης καὶ παρὰ τοῖς πάπαις ἀρχαιοτάτης συνη-
 θείας τοῦ καλεῖν τοὺς ἐπισκόπους ἀδελφοὺς καὶ συνεπισκόπους.
 Ὅστε οἱ Ἀπόστολοι ἦσαν ἴσοι πρὸς ἀλλήλους, διὸ καὶ οἱ τοῦ ἀ-
 ξιώματος αὐτῶν διάδοχοί εἰσι πρὸς ἀλλήλους ἴσοι.

140 Ἀναφορικῶς πρὸς τοὺς ἐπισκόπους τῆς Ῥώμης παρατηρητέον,
 ὅτι ἐν τῇ περιόδῳ τῶν πατέρων, ὁσάκις ἤρχοντο εἰς σχέσεις πρὸς
 ἄλλους ἐπισκόπους, κατὰ κανόνα προσηγόρευον αὐτοὺς, Ἀδελφέ
 (Fratr), Ἀδελφότης (Fraternitas), οὐδέποτε δὲ Υἱέ (Fili), ὅστις
 τίτλος ἤθελε σημάνει ἐξάρτησιν. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ μεγάλοι Ῥωμαῖοι
 145 ἐπίσκοποι τῆς ἐν λόγῳ περιόδου, Λέων ὁ Α' καὶ Γρηγόριος ὁ Α',
 μὲ ὄλην τὴν ἰσχὺν τὴν ὁποίαν ἔσχον, οὐδέποτε ἀπεμακρύνθησαν
 τῆς περὶ ἐνότητος διδασκαλίας τῆς Γραφῆς. Ἀσμενίζουσι οὗτοι ν'
 ἀναφέρωσι τὴν μυστικὴν εἰκόνα τοῦ σώματος καὶ τῶν μελῶν αὐ-
 τοῦ, τῶν μελῶν καὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. Ὁ Λέων τοιῖζε τὴν εἰκό-
 150 να ταύτην, λέγων ὅτι οὔτε τὰ μέλη νοοῦνται ἄνευ τῆς κεφαλῆς,
 οὔτε ἡ κεφαλὴ ἄνευ τοῦ σώματος· δὲν ἐπέρχεται ὁμῶς αὐτῷ ἡ ἰ-
 δεὰ νὰ χαρακτηρίσῃ ἐαυτὸν ὡς ἀντιπρόσωπον ἢ ἀντικαταστάτην

15. Τοῦ ἰδίου, Ἑπίγραμμα εἰς τὸν ἄγιον Ματθαῖον τὸν Εὐαγγελιστὴν, Ὀμιλία ΙΕ', στ',
 PG 57, 231.

16. Πρβλ. Πράξ. 1, 23-26.

17. Πρβλ. Πράξ. 6, 1-6.

18. Πρβλ. Πράξ. 15, 1-20.

19. Πρβλ. Πράξ. 13, 1-10.

τῆς κεφαλῆς καὶ νὰ ἐξαγάγῃ ἐντεῦθεν δικαιώματα δικαιοδοσίας ἐπὶ τῆς διευθύνσεως τῆς καθόλου Ἐκκλησίας. Καὶ τάσον στενὸν
 155 παραδέχεται τὸν σύνδεσμον τῆς κεφαλῆς πρὸς ἕκαστον μέλος, ὥστε ἐκφέρει τὴν γνώμην ὅτι «εἰς πάντας τοὺς ἁγίους ἐστὶν ὁ Χριστός, εἰς καὶ ὁ αὐτός»²¹.

Ὅσακις δὲ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς αὐτοῦ ὁ Λέων γράφει πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν, θεωρεῖ αὐτὴν ὡς μερικὴν Ἐκκλησίαν καὶ
 160 ζητῶν «τὸν ἀληθῆ Ἀρχιερέα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας»²² τοιοῦτον ἀνευρίσκει μόνον τὸν Χριστόν.

Ἐπίσης Γρηγόριος ὁ Μέγας οὐδεμίαν γνώσιν ἔχει τῆς ἐπὶ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας δικαιοδοσίας τοῦ ἐπισκόπου Ῥώμης. Τοῦναντίον κατ' αὐτόν, «πᾶσαι αἱ ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίαι ἀποτελοῦσι
 165 τὴν Μίαν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν»²³ καὶ «Universalis Ecclesiae ab Abel justo usque ad ultimum electum qui in fine mundi nasciturus est», ἤτοι «τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἀπὸ Ἀβελ τοῦ δικαίου μέχρι τοῦ τελευταίου ἐκλεκτοῦ, τοῦ ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ κόσμου γεννηθησομένου»²⁴. Οὕτω κατὰ τόπον καὶ χρόνον προσδιορίζει
 170 τὴν καθολικότητα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἀρχὴ αὐτῆς, προστίθῃσιν ὁ Γρηγόριος, ἐστὶν ἐξ οὐρανοῦ, «καίτοι ἐργάζεται ἐπὶ γῆς, ἡ βασιλεία αὐτῆς ἐστὶν ἐν οὐρανῷ» (Ecclesia est civitas, quae regnatura in coelo adhuc laborat in terra)²⁵. Ὁ Χριστὸς τέλος, λέγει ἀλλαγῆ, ἐστὶν ὁ μόνος Ὅστις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ κρίσιν
 175 πάντα διατίθῃσι, διότι καθὼς φέρει αὐτὴν, οὕτω καὶ ἀνυψοῖ αὐτὴν εἰς οὐρανοὺς. Τοιαύτης οὐσης τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὸν Μέγαν Γρηγόριον, καὶ ὁ ἐπίσκοπος δὲν εἶναι ὁ κύριος τῶν πιστῶν, ἀλλ' ὁ ὑπὲρ αὐτῶν ἰκετεύων. Τῆς ἐπισκοπῆς σκοπὸς πρέπει νὰ εἶναι οὐχὶ ἡ ἀρχὴ καὶ δικαιοδοσία *corpus juris*, ἀλλ' ἡ ἀγάπη *cor-*
 180 *pus caritatis*.

Περὶ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ ἐπισκόπων, τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν διέθυνσιν τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς Ῥώμης, γράφει «*de episcopis <vero> ad nos pertinentibus*»²⁶ ὅσοι λοιπὸν δὲν ἀνήγοντο εἰς τὴν

21. Leon I, *Sermones* LXIII, 3, PL 54, 355AB.

22. Πρβλ. τοῦ ἰδίου, *De Eutychiana haeresi et historia*, Lib. II, cap. V, 10, PL 55, 1265D.

23. Gregorius I, *Epistola* XLIII, ad Eulogium et Anastasium Episcopos, PL 77, 77AB.

24. τοῦ ἰδίου, *Homiliae in Evangelia* XIX, PL 76, 1154B.

25. τοῦ ἰδίου, *Homiliae in Ezechielem*, Lib II, I, 5, PL 76, 938D.

26. τοῦ ἰδίου, *Epistola* XXXV, ad Joannem episcopum Ravennatem, PL 77, 573C.

δικαιοδοσίαν αὐτοῦ ἦσαν πρὸς αὐτὸν ἀπλῶς ἀδελφοί. Πατριάρ-
 185 χης ὧν αὐτός, προσαγορεύει ὁ Γρηγόριος τὸν ὁμότιμον αὐτῷ
 πατριάρχην Ἀντιωχείας ἀγιώτατον (sanctitas) καὶ ὄχι μόνον τοῦ-
 τον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπισκόπους Μεδιολάνων καὶ Σεβίλλης. Ἐν
 γένει δὲ καὶ ἐκ τῶν πολλῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ καὶ ἐκ τῆς διαγω-
 γῆς καὶ τοῦ βίου αὐτοῦ ἐξάγεται, ὅτι ὁ Μ. Γρηγόριος πολὺ διά-
 190 φορον γνώμην εἶχε περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἰσότητος ἢ οἱ νεώ-
 τεροι διάδοχοί του.

Ἐν τῷ 17^ῳ αἰῶνι Λουδοβίκου 17^ῳ ὑπὸ Βολταίρου κεφ. 35, σελ.
 456 φέρονται τὰ ἐξῆς περὶ τῆς ἰσότητος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ:

Τὰ δικαιώματα τῆς Γαλλικανῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἐκεῖνα ὄλων
 195 τῶν ἀρχαίων Ἐκκλησιῶν. Οἱ ἐπίσκοποι τῆς Ρώμης οὐδέποτε ἔ-
 σχον τὴν ἐλαχίστην δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῶν χριστιανικῶν κοινω-
 νιῶν τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Δύσεως, ἀλλὰ μετὰ τὴν κατὰπτωσιν
 τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Δύσεως τὰ πάντα κατελήφθησαν ὑπ' αὐ-
 τῶν. Μετὰ τὴν πρώτην ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἡ κα-
 200 θαρῶς πνευματικὴ ἐκκλησιαστικὴ διοίκησις ἀφωμοιώθη μὲ τὴν
 πολιτικὴν διοίκησιν καὶ ἕκαστος ἐπίσκοπος ἔσχε τὴν ἑαυτοῦ ἐπι-
 σκοπικὴν περιφέρειαν, ὅπως ἕκαστη αὐτοκρατορικὴ διοίκησις ἔ-
 σχε τὴν ἑαυτῆς πολιτικὴν περιφέρειαν. Βεβαίως οὐδὲν Εὐαγγέ-
 λιον εἶπεν ὅτι ὁ ἐπίσκοπος τῆς πόλεως τῆς Ρώμης ἠδύνατο νὰ
 205 στείλῃ ἐν Γαλλίᾳ λεγάτους μὲ ἐξουσίαν τοῦ νὰ δικάζωσι, νὰ με-
 ταρρυθμίζωσι, νὰ ἀπαλλάσσωσι φορολογίας τὰς ἐπισκοπικὰς πε-
 ριφερείας καὶ νὰ εἰσπράττωσι χρήματα παρὰ τῶν λαῶν²⁷.

Ἐὰν λοιπὸν ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ ποιμὴν τῶν ποιμένων, ὅλοι οἱ
 275 λοιποὶ ποιμένες εἰσὶ τοῦ Χριστοῦ πρόβατα, ἅτινα, ἐὰν θέλωσι νὰ
 ὤσι μέτοχοι τῆς τιμῆς, ὀφείλουσι νὰ ἔχωσι τὴν ταπείνωσιν, τὴν
 ἡμερότητα καὶ τὴν ἀπλότητα»³³, ἣν ἀπαιτεῖ ὁ Χριστός. Ἐκ τῆς
 ἀναπτύξεως τῶν τριῶν εὐαγγελικῶν ρήσεων ἀπεδείχθη, ὅτι οἱ
 τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας θεολόγοι παρερμηνεύουσι τὰ ἱερὰ λόγια
 280 τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι πλανῶνται θεωροῦντες τὸν
 ἀπόστολον Πέτρον ὡς τὸν θεμέλιον λίθον τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Κα-
 θολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας καὶ ὡς αὐτὴν τὴν Ἐκκλη-
 σίαν, καὶ συγχρόνως τὸν ὑπέροχον καὶ ἄκρον ἀρχιερέα τὸν μεί-

ζονα λαβόντα ἐξουσίαν καὶ χάριν παρὰ τοὺς λοιποὺς Ἀποστό-
 285 λους, ὧν ἕνεκα ὑπερῆψθη τὸν ἐπίσκοπον Ρώμης ὡς διάδοχον
 αὐτοῦ εἰς δυσθεώρητον ὕψος καὶ παρέχουσα αὐτῷ ἅπαντα τὰ τῆς
 Ἐκκλησίας ιδιώματα. Ἡ θεωρία αὕτη ὠδήγησε τὴν Δυτικὴν Ἐκ-
 κλησίαν εἰς τρίβους ἐπισφαλεῖς, αἵτινες ἀπεμάκρυναν αὐτὴν τοῦ
 γνησίου καὶ ἀληθοῦς πνεύματος τῆς Ἐκκλησίας.

630 ἐν Κωνσταντία Σύνοδος, τῆς ὁποίας τὰ πρακτικὰ ἀναφέρουσι ἐν
τῇ Διδασκαλίᾳ περὶ τοῦ ἱεροῦ θρόνου τοῦ Ῥώμης οἱ κληρικοὶ τῆς
Γαλλικῆς Ἐκκλησίας, ἐν οἷς φέρονται τὰ ἑξῆς:

«Εἶναι ἀρθρον ἀναντίρρητον τῆς πίστεως ὁροθετημένον ὑπὸ
τῆς ἐν Κωνσταντία Συνόδου, ὅτι ὁ πάπας χρεωστὲί νὰ ὑποτάσ-
635 σῆται ταῖς διαταγαῖς καὶ τοῖς ὅροις τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὴν ὁποί-
αν ἠθέλησε νὰ τάξῃ ὁ Θεὸς ἓνα ὑπέρτατον κριτήριον ἵνα δέχηται
τὰς ἀναφορὰς ἐναντίον τῶν ἀδικιῶν τοῦ πάπα, ὅπως διορθώσῃ
αὐτὸν καὶ τὰ σφάλματα αὐτοῦ καὶ προσέτι ἵνα ἀπογυμνοῖ αὐτὸν
τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ πρὸς ἀφέλειαν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὅτι τὸ
640 κηρύττειν τὸν πάπαν τι ἐναντίον τῆς Συνόδου, κατὰ τὴν μαρτυ-
ρίαν τοῦ πάπα Πίου τοῦ Β', εἶναι ἀληθινὴ αἴρεσις. Ὅτι ὁ πάπας
ὀφείλει νὰ ποιῆται χρῆσιν τῶν κλειδῶν κατὰ τοὺς κανόνας τῆς
Ἐκκλησίας, τοὺς ὁποίους δὲν δύναται οὐδὲ πρέπει κατ' οὐδένα
τρόπον νὰ μεταβάλλῃ ἢ νὰ μεταλλάττῃ μὴ ἐπιτρεπούσης τῆς
645 Συνόδου. Ὅτι ὁ πάπας στερεῖται, κατὰ τὰ δίκαια, τὴν ἐξουσίαν
νὰ συναθροίῃ τὰς Συνόδους, διότι τοῦτο εἶναι δικαίωμα τῶν βα-
σιλέων. Ὅτι ὁ πάπας δὲν δύναται νὰ ἀναβάλλῃ τὰς συνόδους τὰς
ἅπαξ συγκροτηθείσας, διὰ τὸ κύρος τῶν ὁποίων οὐδόλως ἀπαι-
τεῖται ἢ τοῦ πάπα ἐπιβεβαίωσις. Ὅτι οἱ βασιλεῖς δικαιοῦνται νὰ
650 ἐπαγρυπνώσῃ ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπὸ τῆς Συνόδου ἀποφασίζομένοις.
Ὅτι αὐτῶν εἶναι δικαίωμα τὸ ἐμφανίζεσθαι αὐτοπροσώπως ἢ διὰ

τοποτηρητοῦ καὶ τέλος ὅτι ὁ πάπας οὐδεμίαν ἔχει ἐξουσίαν μήτε
κατ' εὐθείαν μήτε πλαγίως ἐπὶ τῶν βασιλέων μήτε ἐπὶ τῆς περι-
ουσίας αὐτῶν»⁷³.

655 Ταῦτα ἀπεφάσισεν ἡ ἐν Κωνσταντία Σύνοδος τῶν ἐπισκόπων
τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἥτις καὶ τὸν πάπαν Εὐγένιον καθήρε-
σε μὴ πειθόμενον αὐτῇ· καὶ ταῦτα λέγει ὀλόκληρος τῆς Γαλλίας ὁ
κλῆρος ὑπεραπολογούμενος τῶν δικαίων τῆς Γαλλικῆς Ἐκκλη-
σίας μνημονεύων ἐν τῇ Διδασκαλίᾳ περὶ τοῦ θρόνου τοῦ Ῥώμης⁷⁴.
660 Ὡστε ἡ Καθολικὴ, ἥτοι ἡ Οὐκουμενικὴ, Ἐκκλησία ἐγίνωσκε τὰ τε
ἑαυτῆς δικαιώματα καὶ καθήκοντα καὶ τὴν τῶν παπῶν πρὸς τοὺς
ἐπισκόπους ἰσοτιμίαν καὶ ἰσότητα καὶ ἐντεῦθεν καὶ ἡ τοῦ Πολυ-
κράτους καὶ ἡ τοῦ Πολυκάρπου πρότερον ἀπέθρεα πρὸς τοὺς πά-
665 πας, καὶ ἐντεῦθεν οἱ τῶν ἐπισκόπων τῆς τε Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύ-
σεως ὑπὲρ αὐτῶν συνηγορία. Ἐὰν τὸ ἀξίωμα τοῦ Πέτρου ἦτο τοι-
οῦτον, ὅσον ὑπολαμβάνουσιν οἱ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ἐπισκοπικοῦ θρόνου
ὑπέρμαχοι, πῶς οἱ Ἀπόστολοι ἐν τοῖς κανόσι αὐτῶν πολλὰ δια-
τάξαντες ἄφειλον καὶ περὶ τούτου νὰ διατάξωσιν, ἀλλ' οὐδένα
670 ποιοῦνται λόγον περὶ τοῦ ἀξιώματος τοῦ Πέτρου, ὅστις ἡμέλλε νὰ
ἦ τὸ κέντρον τῆς ἐνότητος καὶ ὁ ὅρος τῆς μετὰ Χριστοῦ ἐνώσε-
ως; Διατί, ἐνῶ διέταξαν κανόνας περὶ πειθαρχίας, δικαιοδοσίας
καὶ ἐνεργείας τῶν ἐπισκόπων καὶ παρέδωκαν αὐτοὺς εἰς τὰς ὑπ'
αὐτῶν θεμελιωθείσας Ἐκκλησίας, δὲν διέταξαν καὶ κανόνα ῥητῶς
675 γνωρίζωσιν ἐν ἑαυτοῖς πρῶτον τὸν διάδοχον τοῦ ἀποστόλου Πέ-

τρον, τὸν ἐπίσκοπον τῆς Ρώμης, καὶ ὑποτασσόμενοι αὐτῷ νὰ θεω-
ωρῶσι τοῦτον κεφαλὴν τῆς Ἐκκλησίας, κέντρον ἐνότητος κτλ.». Ὅταν διὰ τοῦ 35ου (κατὰ Λατίνους δὲ 26) κανόνος οἱ Ἀπόστολοι
ἐθέσπιζον «Ἐπίσκοπον μὴ τολμᾶν ἔξω τῶν ἑαυτοῦ ὄρων χειρο-
680 τονίας ποιῆσθαι εἰς τὰς μὴ ὑποκειμένας αὐτῷ πόλεις καὶ χώ-
ρας»⁷⁵, διατί δὲν προσέθηκαν εὐθὺς καὶ ταῦτα «Μόνος ὁ ἐπίσκο-
πος τῆς Ρώμης κέκτηται τοιαύτην ἀπόλυτον δικαιοδοσίαν ἐπὶ πα-
σῶν τῶν πόλεων καὶ χωρῶν καὶ ἐπισκοπῶν»; Διατί τέλος οἱ Ἀ-
πόστολοι παρέλιπον τὸν οὐσιωδέστατον καὶ ἀναγκαϊότατον κα-
685 νόνα τὸν γνωρίζοντα τοῖς ἐπισκόποις, ὅτι καὶ οἱ διάδοχοι τοῦ Πέ-

73. Διδασκαλία περὶ τοῦ ἱεροῦ θρόνου τοῦ Ρώμης, σ. 254-256.

74. Πρβλ. Ἐνθ' ἀνωτ., σ. 167, 170 καὶ Πρόλογο τοῦ μεταφραστοῦ.

75. PG 137, 109A.

τρον, τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ ἡγεμόνος αὐτῶν τῶν Ἀποστόλων, οἱ τὴν
διαδοχὴν ἔχοντες ἐν μόνῳ τῷ θρόνῳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης,
εἰσὶ καὶ πρέπει νὰ θεωρῶνται οἱ ὑπέρτατοι ποντίφικες καὶ ὄραται
κεφαλαὶ τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, οἱ ἐπίτροποι τοῦ Χριστοῦ
690 ἐπὶ τῆς γῆς, οἱ ἀπόλυτοι κριταὶ τῶν συνειδήσεων καὶ τῶν πράξε-
ων τοῦ κόσμου, οἱ καὶ τὸ ποιὸν αὐτῶν ὀρίζοντες, οἱ ὑπ' οὐδενὸς
κρωόμενοι, ὡς ἀλάθητοι καὶ κριταὶ πάντων; Διατί δὲν ἐδίδαξαν
τοὺς ἐπισκόπους τὴν σωτήριον ταύτην ἀλήθειαν; Βεβαίως διὰ τὸν
ἀπλούστατον λόγον, ὅτι οἱ μακάριοι Ἀπόστολοι ἡγνόουν πάσας
695 τὰς προνομίας τοῦ Πέτρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ τῶν ἐν τῷ
θρόνῳ τῆς Ρώμης. Ἐὰν οἱ Ἀπόστολοι ἐγίνωσκόν τι τοιοῦτον, καὶ
θὰ ἐδίδασκον τὰς μεγίστας ταύτας ἀληθείας τοῖς ὑπ' αὐτῶν χει-
ροτονηθεῖσι καὶ θὰ συνέταττον καὶ κανόνας, ὁ δὲ Κλήμης, ὁ συλ-
λογεὺς τῶν Ἀποστολικῶν κανόνων, ὁ καὶ διάδοχος τοῦ Πέτρου,
700 θὰ περιέσωζε τοῦτον καὶ πρῶτον πάντων καὶ ἐν ἀρχῇ θὰ ἔτατ-
τεν· ἀλλ' οὔτε εὔρε οὔτε ἔταξε, διότι οἱ Ἀπόστολοι δὲν συνέταξαν
τοιοῦτον κανόνα. Ἐντεῦθεν καὶ οἱ ἐπίσκοποι τῆς Οἰκουμένης ἀπά-
σης ἀγνοοῦσι τὰς ἐξαιρέτους προνομίας τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ρώ-
μης. Τὰ προνόμια τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὰ ψευδοκλημέντεια, ὡς ὑ-
705 πὸ πάντων πλαστὰ ἀνεγνωρισμένα, παρασιωπῶμεν, ἐπίσης καὶ
τὴν Donatio Constantini τὴν διαλαμβάνουσαν περὶ τῶν δωρεῶν
τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου πρὸς τὸν Σίλβεστρον πάπαν Ρώμης
δὲν μνημονεύομεν, ὡς πλαστήν, καὶ τὸ ψευδοθέσπισμα τοῦ Κων-
σταντίνου, καὶ τὰ ψευδοἰσιδώρεια, ἅτινά εἰσι συλλογὴ ἐκκλησια-
710 στικῶν κανόνων καὶ πρακτικῶν καὶ παπικῶν ἀποφάσεων νόθων
καὶ ἐπιστολῶν πλαστῶν συνερράμενων ὑπὸ τινος Ἰσιδώρου, Πε-
κάτορος ἢ Μερκάτορος⁷⁶. Ἐπὶ τῶν σεσαθρωμένων τούτων στη-
ρεγμάτων οἱ τοῦ πρωτείου τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης ὑπέρμαχοι ζη-
τούσι νὰ στηρίζωσι τὰ ἔξοχα τῶν διαδόχων τοῦ Πέτρου προνό-
715 μα, ἀλλὰ φρονοῦμεν, ὅτι μάτην κοπιᾶζουσι.

Περὶ τῶν πρωτείων τοῦ ἀποστόλου Πέτρου οὐ μόνου οἱ Ἀπό-
στολοι οὐδὲν λέγουσιν ἀλλ' οὐδὲ οἱ Ἀποστολικοὶ πατέρες· εἴαν τις

διέληθ' ἃ συγγράμματα αὐτῶν, ἤτοι ἐπιστολὴν τοῦ Βαρνάβα, τὰ
περισωθέντα τεμάχια τοῦ Παπίου ἐπισκόπου Τεραπόλεως, τὴν
720 πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολὴν τοῦ ἁγίου Πολυκάρπου ἐπισκόπου
Σμύρνης, τὴν πρὸς Διόγνητον ἐπιστολὴν, τὸν Ποιμένα τοῦ Ἑρμῆ
καὶ τὰ συγγράμματα Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου, οὐδὲ λέξιν θέλει
εὔρει περὶ τῶν προνομίων τοῦ ἀποστόλου Πέτρου καὶ τῶν διαδό-
χων αὐτοῦ ἐπισκόπων Ῥώμης· καὶ ὁμως ἐν τοῖς συγγράμμασι
725 αὐτῶν περισσάθη ἀκριβέστατα ἅπανα ἡ θεία Ἀποστολικὴ Πα-
ράδοσις, ἣτις οὐδὲν λέγει περὶ τῶν ἡγεμονικῶν πρωτείων τοῦ
Πέτρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ.

Περὶ τῶν πρωτείων τοῦ Πέτρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ οὐδὲ
ἡ ἄγραφος παράδοσις διέσωσέ τι. Τὸ πλείστον ταύτης περισσώ-
730 θη ἐν τοῖς λειτουργικοῖς βιβλίοις καὶ ἐν τοῖς συγγράμμασι τῶν
πατέρων τοῦ Βου αἰῶνος· ἐν αὐτοῖς οὐδεμίαν μαρτυρίαν ἀπαν-
τῶμεν ἐπιβεβαιούσαν τὰ περιλάλητα ἀπόλυτα πρωτεία καὶ προ-
νόμια τοῦ ἀποστόλου Πέτρου ἐπὶ τῶν ἄλλων Ἀποστόλων ἢ τῶν
διαδόχων τοῦ Πέτρου ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐπισκόπων τῆς Καθολικῆς
735 Ἐκκλησίας.

Περὶ τῶν πρωτείων τοῦ Πέτρου οὐδὲ ἐκ τῶν Ἀπολογητῶν τις
λέγει τι ἐν τοῖς συγγράμμασι αὐτοῦ. Ἐὰν διέλθητε τὸν μάρτυρα
Ἰουστῖνον, τὸν Ἀθηναγόραν, τὸν Τατιανόν, Θεόφιλον τὸν Ἀντιο-
χείας, τὸν Κοδρᾶτον, τὸν Ἀριστείδην καὶ λοιποὺς συγγραφεῖς τοῦ
740 δευτέρου καὶ τρίτου αἰῶνος, οὐδεμίαν νύξιν θὰ εὔρητε περὶ τῶν
πρωτείων καὶ προνομίων τοῦ ἀποστόλου Πέτρου καὶ τῶν διαδό-
χων αὐτοῦ ἐν Ῥώμῃ. Ἐνῶ δὲ πάντες ὁμιλοῦσι περὶ τῆς τάξεως ἐν
τῇ Χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ, περὶ τῆς κυβερνήσεως αὐτῆς, περὶ
τῶν καταδικωμένων ἐπισκόπων, περὶ Χριστιανικῆς Ὁρθοδοξίας
745 καὶ ἀληθείας, οὐδὲν ὁμως ἀναφέρουσι περὶ τῆς ὑπερτάτης ἐξου-
σίας τῶν παπῶν ἐπὶ πάσης τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας.

Ταῦτα διδάσκει ἡ ἱστορία καὶ ἡ ἱερὰ Παράδοσις καὶ αἱ ἅγιοι
Γραφαὶ καὶ ἡ ὀρθὴ αὐτῶν ἐρμηνεία καὶ τούτοις πειθόμεθα.

ΤΕΛΟΣ ΚΑΙ ΤΩ ΘΕΩ ΔΟΣΑ